

Συνάντηση μουσουλμάνων φεμινιστριών στη Βαρκελώνη

Από τις 3 ως τις 5 Νοεμβρίου διεξήχθη στη Βαρκελώνη ένα συνέδριο με θέμα την προώθηση μιας "μη σεξιστικής" ερμηνείας του Κορανίου. Περίπου 400 μέλη διαφόρων γυναικείων οργανώσεων από όλες τις χώρες συμμετείχαν στις εργασίες του πρωτότυπου, από όλες τις απόψεις, συνεδρίου. Οι μουσουλμάνες φεμινίστριες μπορεί να σπανίζουν, υφίστανται όμως. Και αυτό αποδείχθηκε πρόσφατα στην ισπανική πόλη. Μέχρι σήμερα ακούγονταν κάποιες μεμονωμένες φωνές σε αμερικανικά πανεπιστήμια, όπως αυτές της Αμίνα Ουαντούντ, της Άσμα Μπάρλας, της Ριφάτ Χασάν. Ωστόσο, οι Αμπντενούρ Πράντο και Ντέγιε Αντουγιάρ, ο πρόεδρος και η αντιπρόεδρος, αντιστοίχως της βασικής ισλαμικής οργάνωσης της Καταλωνίας, θέλησαν να διοργανώσουν ένα συνέδριο για να γίνουν οι οργανώσεις αυτές "γνωστότερες". Πράγματι, το συνέδριο της Βαρκελώνης χαρακτηρίστηκε εξαιρετικά επιτυχημένο, καθώς ουσιαστικά σηματοδότησε τη γέννηση ενός κινήματος απελευθέρωσης της μουσουλμάνας γυναίκας. Το κίνημα αυτό απορρίπτει την αποκλειστικά ανδρική ερμηνεία του Κορανίου, που χρησιμεύει για τις χειρίστες πατριαρχικές πρακτικές. "Δεν πρόκειται για ένα πρόβλημα της ισλαμικής κοινωνίας - στις μουσουλμανικές μειοψηφίες της Ευρώπης και της Αμερικής το θέμα των γυναικών είναι εξίσου εκρηκτικό", λέει η Ντέγιε Αντουγιάρ. Γυναίκες που είχαν έλθει από τη Σενεγάλη, το Πακιστάν, την Ινδονησία, το Ιράν, εξέφρασαν την απογοήτευση των γυναικών, που κωδικοποιείται στη "σαρία" (τον ισλαμικό νόμο) και τους τοπικούς οικογενειακούς κώδικες: κακομεταχείριση, αναγκαστικοί γάμοι, πολυγαμία, διακρίσεις σε ό,τι αφορά τη δυνατότητα διαζυγίου και την κληρονομιά κ.ά. Έτσι, για παράδειγμα, η Κόντου Μποπ εξήγησε ότι μόνο το 12% των γυναικών της χώρας της, της Σενεγάλης (μουσουλμανική χώρα σε ποσοστό 95%), χρησιμοποιούν αντισυλληπτικές μεθόδους: "Αυτές οι γυναίκες θεωρούνται ανήθικες, ενώ όλες οι άλλες είναι βέβαιες ότι το Ισλάμ είναι κατά του ελέγχου των γεννήσεων. Ακόμη και το ίδιο το νοσηλευτικό προσωπικό, πριν συστήσει το χάπι, ζητά την άδεια του άνδρα". Η θρησκεία που δεν ανέχεται σεξουαλικές σχέσεις εκτός γάμου προσθέτει και άλλο βάρος στην ενοχή. Όλοι οι αγώνες υπέρ της διακοπής κυήσεως, συναντούν τη σθεναρή αντίσταση των ντόπιων ουλεμάδων

και των αρχηγών των οικογενειών. Έτσι εξηγείται το γεγονός ότι κάθε χρόνο στην Αφρική χάνουν τη ζωή τους 200.000 γυναίκες στη διάρκεια παράνομων εκτρώσεων... Από την πλευρά της, η ινδονήσια Λίλι Μιουνίρ κατήγγειλε την πολυγαμία που κυριαρχεί σε μεγάλη κλίμακα στη χώρα της. Η ίδια θεωρεί ότι η πολυγαμία αποτελεί έγκλημα κατά του πνεύματος του Κορανίου. Την εποχή του Προφήτη, ο περιορισμός σε τέσσερις των συζύγων αποτελούσε πρόοδο. Σήμερα η πολυγαμία είναι οπισθοδρόμηση: "Κανείς άνδρας δεν είναι μπορεί να συντηρεί τέσσερις συζύγους με την ισότιμη δικαιοσύνη που απαιτεί το Κοράνι". Η Ιρανή Ναγιέρεχ Τοχίντι εξέφρασε την απογοήτευσή της για τα αδιέξοδα που αντιμετωπίζουν οι φεμινιστικοί αγώνες στη χώρα της, καθώς βρίσκονται μπροστά στη θεοκρατική και ισλαμιστική κυβέρνηση, της οποίας "η στρατιωτική και αντιδυτική ρητορεία" εγκλωβίζει τις γυναίκες στο περιθώριο. Σε τόσο διαφορετικά περιβάλλοντα ο μουσουλμανικός φεμινισμός δεν έχει ενιαία στρατηγική - άλλες είναι πιο μετριοπαθείς, άλλες πιο προκλητικές. "Το Κοράνι δεν είναι μονολιθικό, υπάρχουν τόσες αναγνώσεις του όσοι και αναγνώστες" λέει μιλώντας στη γαλλική "Μοντ", η Ντέγιε Αντουγιάρ. Ο δρόμος του μουσουλμανικού φεμινιστικού κινήματος δεν είναι εύκολος, καθώς απορρίπτει τον "πατερναλισμό" του δυτικού φεμινιστικού κινήματος, ενώ δέχεται τις επικρίσεις ισλαμιστών και παραδοσιακών μουσουλμάνων...

Το σύστημα που κρατάει τις γυναίκες αλυσοδεμένες

Μια συζήτηση ανάμεσα στις Λ. Τζέρμαν, Κρ. Ντελφύ και Μ. Μένον

Στις εργασίες του Τρίτου Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Φόρουμ, που πραγματοποιήθηκε τον Οκτώβριο του 2004 στο Λονδίνο, περιλαμβάνονταν και το εργαστήριο "Γυναίκες και παγκοσμιοποίηση". Στο πλαίσιο του, οι συμμετέχοντες και συμμετέχουσες παρακολούθησαν μια αξιόλογη συζήτηση, με ομιλήτριες τις Λίντσεϋ Τζέρμαν (Lindsey German) συγγραφέα του βιβλίου |Φύλο, Τάξη και Σοσιαλισμός|, τη Γαλλίδα φεμινίστρια Κριτίν Ντελφύ (Christine Delphy) και την Ινδή ακτιβίστρια Μίνα Μένον (Meena Menon).

Λίντσεϋ Τζέρμαν: Γεννήθηκα το 1951. Για κάποια από τη γενιά μου, οι αλλαγές στη ζωή των γυναικών σ' όλο τον κόσμο υπήρξαν εξαιρετικά εντυπωσιακές. Ίσως η πιο αξιοσημείωτη αλλαγή είναι το γεγονός ότι οι γυναίκες εργάζονται έξω από το σπίτι, αντί να βρίσκονται περιορισμένες σ' αυτό, όπως παλιότερα. Ο αριθμός των γυναικών που μετέχουν στο εργατικό δυναμικό έχει διπλασιαστεί τα τελευταία 20 χρόνια σε χώρες όπως η Ιρλανδία, η Ινδονησία και η Ταϊλάνδη. Αυτό έχει τεράστια επίδραση στον τρόπο που οι γυναίκες ζουν και βλέπουν τους εαυτούς τους.

Αλλά αυτές οι αλλαγές σημαίνουν και ότι οι ζωές των γυναικών έχουν βελτιωθεί; Στην πραγματικότητα, όχι. Η καταπίεση των γυναικών παραμένει ένα βασικό χαρακτηριστικό της κοινωνίας στην οποία ζούμε.

Πολλές γυναίκες υποφέρουν από το "διπλό φορτίο". Όλο και περισσότερο εργάζονται έξω από το σπίτι, αλλά δεν έχουν απαλλαγεί από την ευθύνη να είναι μάνες, σύζυγοι, αυτές που φροντίζουν τους άλλους. Τους ανθρώπους που κάποτε φρόντιζε η κοινωνία --ηλικιωμένους, ασθενείς και διανοητικά πάσχοντες ανθρώπους-- τώρα τους φροντίζουν στο σπίτι. Η φροντίδα των παιδιών κοστίζει ακριβά, έτσι οι άνθρωποι βασίζονται στην οικογένεια και για τη φροντίδα των παιδιών.

|Υπάρχει βέβαια μια μειονότητα γυναικών που τα κατάφερε πολύ καλά τα τελευταία τριάντα χρόνια.| Έχουν καταφέρει να μπουν σε ορισμένα επαγγέλματα και σε διευθυντικές βαθμίδες. Έτσι, αντέχουν οικονομικά να πληρώσουν πολλές από τις υπηρεσίες που άλλοτε θα έπρεπε να παρέχουν οι ίδιες στο σπίτι. Αλλά η μεγάλη μάζα των γυναικών είναι ακόμα καταπιεσμένες και υφίστανται την εκμετάλλευση. Και η απελευθέρωση των γυναικών, ως ιδεολογία, έχει φτάσει στα όρια της καπιταλιστικής κοινωνίας.

Το έτος 2004 οι γυναίκες έχουν το δικαίωμα να εργάζονται~ αλλά αυτό είναι το δικαίωμα να εργάζονται με τους ίδιους όρους όπως οι άντρες της εργατικής τάξης, κάτι που σημαίνει πολλές ώρες και εκμετάλλευση.

Οι αντιλήψεις έχουν διευρυνθεί όσον αφορά τη σεξουαλικότητα, αλλά ακόμα κι εδώ τα πάντα είναι αντικείμενο αγοραπωλησίας, σε απίθανες τιμές. Η σεξουαλικότητα έχει μετατραπεί σε εμπόρευμα προς πώληση και αγορά. Η πορνογραφία αποτελεί μια βιομηχανία πολλών εκατομμυρίων λιρών.

Η ύπαρξη της οικογένειας υποβαθμίζει, επίσης, τις συνθήκες ζωής των γυναικών. Οι άνθρωποι βγαίνουν από το σπίτι για να εργαστούν και να μορφωθούν κοινωνικά, αλλά η οικογένεια παραμένει ιδιωτικοποιημένος θεσμός. Η εργασία φροντίδας παραμένει μια από τις πιο κακοπληρωμένες δουλειές στην καπιταλιστική κοινωνία, επειδή τόσο πολλοί άνθρωποι κάνουν αυτήν τη δουλειά χωρίς πληρωμή. Έτσι, όταν παίρνεις χρήματα για να την κάνεις, πληρώνεσαι με τη χαμηλότερη αμοιβή.

Εντούτοις, παρατηρείται μια τεράστια ανάπτυξη της συνειδητοποίησης των γυναικών και της δημόσιας παρουσίας τους τα τελευταία χρόνια. Οι γυναίκες παίζουν ρόλο-κλειδί στις απεργίες και τις πολιτικές κινητοποιήσεις, όπως το αντιπολεμικό κίνημα. Η παγκοσμιοποίηση έχει την τάση να ενώνει γυναίκες από διαφορετικές χώρες και με διαφορετικές αφετηρίες. Οι άνθρωποι συνειδητοποιούν ότι οι στόχοι και τα συμφέροντά τους συμπίπτουν.

Τι σημαίνει απελευθέρωση για μια γυναίκα που δουλεύει σε ένα τηλεφωνικό κέντρο στη Βομβάη, για μια προσωρινή σ' ένα γραφείο στη Βόρεια Αγγλία, για μια καθαρίστρια στο Λος Άντζελες που μετανάστευσε από το Μεξικό; Σημαίνει το ίδιο πράγμα. Και η απελευθέρωση μπορεί να προέλθει από έναν παγκόσμιο συλλογικό αγώνα για την αλλαγή αυτού του εκμεταλλευτικού συστήματος, για τη δημιουργία μιας σοσιαλιστικής κοινωνίας βασισμένης στην παραγωγή με στόχο την κάλυψη αναγκών, όχι το κέρδος, με συνεργασία και όχι ανταγωνισμό.

Κριστίν Ντελφύ: Θα ήθελα να μιλήσω για την ιδιαίτερη εκμετάλλευση των γυναικών -- αυτή που τις κάνει γυναίκες και όχι άντρες. Ως ριζοσπαστική φεμινίστρια, πιστεύω ότι αυτή η διαίρεση σε άντρες και γυναίκες είναι, ως επί το πλείστον, μια κοινωνική κατασκευή και μια ιεραρχική διαίρεση.

Έχουν υπάρξει αλλαγές στα επαγγέλματα των γυναικών, κυρίως στις βιομηχανικές κοινωνίες, που φαίνεται ότι τείνουν προς το καλύτερο. Τα τελευταία δέκα χρόνια όμως παρακολούθησαμε την παγκοσμιοποίηση και τη χειροτέρευση των συνθηκών του καπιταλισμού. Παρατηρούμε μια φθίνουσα καμπύλη -- φαίνεται ότι οι γυναίκες έχουν αγγίξει τα όρια αυτών που μπορεί να προσφέρει ο καπιταλισμός. Αλλά πρόκειται για κάτι περισσότερο από αυτό.

Οι γυναίκες παντού κάνουν οικιακές εργασίες. Αυτό είναι μόνο ένα μέρος εκείνου που αποκαλώ οικιακή παραγωγή -- παραγωγή που συντελείται μέσα στην οικογένεια και δεν πληρώνεται.

Ας πάρουμε την περίπτωση των αγροτών. Η παραγωγική μονάδα των μικρών αγροτικών καλλιεργειών είναι η οικογένεια. Στην οικογένεια ο άντρας οικειοποιείται όλα τα κέρδη. Μπορεί να υφίσταται κι αυτός εκμετάλλευση ως πωλητής στην καπιταλιστική αγορά, αλλά η οικογένειά του δεν πληρώνεται ούτε μια δεκάρα. Οι πραγματικά εργαζόμενες δεν παίρνουν μισθό. Οι σύζυγοι των αγροτών δεν διαιρούν το χρόνο τους με μια διαχωριστική γραμμή ανάμεσα στην παραγωγική οικιακή εργασία και την αγροτική εργασία -- γι' αυτές είναι ένα και το αυτό.

Η κατάσταση τους μπορεί να περιγραφεί με δύο λέξεις: εκμετάλλευση και εξάρτηση. Αυτό είναι το βασικό οικονομικό μοντέλο της πατριαρχίας, που είναι κάτι διαφορετικό από τον καπιταλισμό. Ο καπιταλισμός εργάζεται μέσω των μισθών και της υπεραξίας. Η πατριαρχία είναι η υπεξαίρεση δωρεάν εργασίας από τα μέλη της οικογένειας.

Στη Δύση, το 12% του πληθυσμού είναι ανεξάρτητοι εργαζόμενοι. Αυτοί οι άντρες μπορούν να εκμεταλλεύονται τη δωρεάν εργασία των συζύγων τους. Το υπόλοιπο του πληθυσμού είναι μισθωτοί εργάτες που πουλούν την εργασία τους, κι έτσι δεν είναι δυνατόν να ενσωματώσουν την εργασία της συζύγου τους σε ένα προϊόν που μπορούν να πουλήσουν.

Αυτό εξηγεί τη συνεχιζόμενη διαφορά ανάμεσα στην κοινωνική θέση (status) των αντρών και των γυναικών. Το "διπλό φορτίο" συνιστά μια καθοριστική δομή της πατριαρχίας. Κι αυτή η εκμετάλλευση των γυναικών είναι κοινή, παγκοσμίως. Στη Δύση η ημέρα εργασίας μιας γυναίκας είναι σχεδόν διπλάσια από αυτήν ενός άντρα.

Από τη δεκαετία του 1950 ο αριθμός των γυναικών που εργάζονται έξω από το σπίτι αυξάνεται. Η μισθωτή εργασία δίνει στις γυναίκες έναν μικρό βαθμό ανεξαρτησίας, επειδή εργάζονται έξω από το σπίτι. Η πλειονότητα των γυναικών σήμερα εργάζεται~ ωστόσο, το γεγονός αυτό εξαλείφει τη διαίρεση του βιολογικού φύλου; Όχι.

Η πατριαρχία χειρίζεται δύο διαιρέσεις -- μία στο χώρο της οικιακής παραγωγής και μία στην καπιταλιστική παραγωγή. Και οι δύο λειτουργούν μαζί. Στις διαπραγματεύσεις ανάμεσα στο ζευγάρι, για παράδειγμα, το ένα πρόσωπο φέρνει λιγότερα μετρητά. Αυτό χρησιμεύει σαν δικαιολογία, ώστε το άλλο να πει: "Φρόντισε λοιπόν εσύ για τις οικιακές εργασίες". Το γεγονός ότι οι γυναίκες εργάζονται έξω από το σπίτι δεν άλλαξε τον καταμερισμό της εργασίας μέσα σ' αυτό. Οι άντρες έχουν αυξήσει τη συμμετοχή τους στην οικιακή εργασία μόνο κατά ένα λεπτό το χρόνο. Θα έπαιρνε 400 χρόνια για να εξισωθεί ο χρόνος ανάμεσα στους άντρες και τις γυναίκες. Αυτή η διαφορά είναι δομική.

Οφείλουμε να βρούμε τρόπους για να αντιπαλέψουμε την παγκοσμιοποίηση και την επιδείνωση του καπιταλισμού. Αλλά πρέπει επίσης να βρούμε τρόπους να επιτεθούμε στην πατριαρχία, η οποία είναι η δύναμη που διαιρεί, που κάνει τις συνθήκες ζωής των γυναικών τόσο δραστικά χειρότερες από τις συνθήκες ζωής των αντρών.

[Μετά τις εισηγήσεις των ομιλητριών, ακολούθησε συζήτηση με το κοινό. Κάποιες από τις παρεμβαίνουσες επιτέθηκαν στην έννοια της πατριαρχίας, ανατρέχοντας στη θεωρία των τάξεων για να εξηγήσουν την καταπίεση των γυναικών. Η Κριστίν Ντελφύ και η Λίντσευ Τζέρμαν, στη συνέχεια, πήραν τον λόγο για να απαντήσουν.]

Κριστίν Ντελφύ: Άκουσα μια πολύ σκληρή κριτική στην έννοια της πατριαρχίας, και δεν είμαι ιδιαίτερα ευτυχής γι' αυτό. Αν δεν υπάρχει πατριαρχία, δεν βλέπω τον λόγο να υπάρχει χωριστό κίνημα γυναικών. Δεν βλέπω τον λόγο ύπαρξης της λέξης "φεμινισμός". Αν είμαστε όλοι/όλες μαζί, αν υπάρχει μόνο ένα σύστημα καταπίεσης κι αυτό είναι ο καπιταλισμός, τότε τι διάολο κάνουμε κι έχουμε συνεδρίες για τις γυναίκες;

Πιστεύω πως υπάρχει μια κοινωνική διαίρεση, όπως η φυλή (race). Πρόκειται να πείτε πως είμαστε όλοι μαζί σ' αυτό (μαύρα, λευκά, καφέ-ο-λε και καπουτσίνο χρώματα;), επειδή αυτός είναι ο τρόπος που μας δημιούργησε ο θεός; Αυτά τα χρώματα γίνονται ορατά μόνο στο βαθμό που εξυπηρετούν έναν κοινωνικό σκοπό κυριαρχίας, ιεραρχίας και εκμετάλλευσης.

Το κίνημα των γυναικών οικοδομήθηκε ενάντια στις θεωρίες που υποστηρίζουν ότι μόνο ο καπιταλισμός εκμεταλλεύεται τους πάντες. Οι γυναίκες που ήρθαν στο κίνημα φύγανε από τα αριστερά κόμματα.

Κάποιος είπε ότι η παρουσία των γυναικών στις πικετοφορίες αλλάζει τα δεδομένα. Αλλά οι γυναίκες είναι παρούσες στις πικετοφορίες εδώ και 150 χρόνια, κι αυτό δεν έχει αλλάξει τίποτα. Ο σεξισμός δεν είναι ατομική στάση. Είναι η ψυχολογική διάσταση της δομικής διαίρεσης.

Δεν είναι ο καπιταλισμός αυτός που κερδίζει από την απλήρωτη εργασία των γυναικών ή από το ότι οι γυναίκες κάνουν παιδιά. Το γεγονός ότι αυτό γίνεται παράπλευρα με άλλη εργασία δεν συνιστά απαραίτητα καπιταλιστική εκμετάλλευση - - γίνεται τέτοια όταν οι γυναίκες δουλεύουν έξω από το σπίτι. Όταν οι γυναίκες δουλεύουν μέσα στην οικογένεια, αυτό είναι πατριαρχική καταπίεση. Αν δεν πιστεύουμε στην πατριαρχία, δεν έχουμε κανένα λόγο να είμαστε εδώ ως γυναίκες, φεμινίστριες ή φίλες των γυναικών.

Εισάγουμε έναν επικίνδυνο τρόπο σκέψης, αν υποστηρίζουμε ότι υπάρχει μόνο ένα σύστημα κυριαρχίας. Κι αυτός ο τρόπος δεν θα μας επιτρέψει να δούμε τις πολυπλοκότητες και τις εντάσεις. Κάποιος μπορεί να είναι εκμεταλλευτής στο ένα σύστημα και να υφίσταται την εκμετάλλευση στο άλλο. Δεν θα έχουμε συντονισμένο αγώνα ενάντια σε όλα τα συστήματα.

|Οι αντρικές συνδικαλιστικές ενώσεις προσπάθησαν να κρατήσουν τις γυναίκες στο σπίτι, τον 19ο αιώνα.| Διεκδικούσαν τα ίδια προνόμια με τους αστούς άντρες και ήθελαν η δωρεάν εργασία των γυναικών να είναι αφιερωμένη σ' αυτούς.

Μπορεί ο κόσμος να πει ότι άντρες και γυναίκες είναι ίσοι στα μάτια του καπιταλισμού, κι ότι αυτό με το οποίο έχουμε να κάνουμε είναι μόνο σεξισμός, κι ότι πρέπει να χτυπήσουμε το σεξισμό;

Το χτύπημα του σεξισμού σε ατομική βάση δεν είναι δυνατό -- είναι σαν να χτυπάς τον καπιταλισμό σε ατομική βάση. Το χτύπημα της πατριαρχίας είναι δυνατό μόνο με συλλογικό αγώνα. Έχω κουραστεί απ' αυτό τον ανταγωνισμό, που έχει στηθεί από τα ανδροκρατούμενα κόμματα και αναπαράγεται σ' αυτήν τη συνάντηση από το Socialist Workers Party.

Η ανάλυση του καπιταλισμού και της πατριαρχίας δεν βρίσκονται σε ανταγωνισμό μεταξύ τους. Έχουμε διάφορα μοντέλα εκμετάλλευσης. Αν θέλουμε να πετύχει η πάλη ενάντια στην παγκοσμιοποίηση, πρέπει να ασχοληθούμε μ' αυτές τις πολυπλοκότητες. Αλλιώς, αν δώσουμε μόνο ένα όνομα στον εχθρό και πούμε ότι

είναι πάντα ο ίδιος, δεν θα πετύχουμε στον αγώνα ενάντια στην παγκοσμιοποίηση, που είναι ο συντονισμός πολλαπλών συστημάτων κυριαρχίας.

Δεν υπάρχει αντίφαση ανάμεσα στον καπιταλισμό και στην πατριαρχία. Εργάζονται χέρι με χέρι, αλλά δεν είναι το ίδιο σύστημα. Η πατριαρχία ήταν παρούσα πριν από τον καπιταλισμό.

Λίντσευ Τζέρμαν: Εξετάζοντας το ζήτημα του φεμινισμού, του σοσιαλιστικού φεμινισμού και του σοσιαλισμού, δεν είναι αλήθεια ότι όλοι έξω από το Socialist Worker Party δέχονται την ιδέα της πατριαρχίας.

Η γνωστή σοσιαλίστρια φεμινίστρια Σίλα Ροθμπάουμ (Sheila Rowbotham), έχει απορρίψει ανοιχτά τη θεωρία της πατριαρχίας. Κι εγώ την απορρίπτω, αλλά όχι επειδή διαφωνώ με πολλά από τα ζητήματα τα οποία έθεσε η Κριστίν Ντελφύ σχετικά με τον τρόπο που λειτουργεί η κοινωνία και για το πώς ζούμε μέσα σε κοινωνικές κατασκευές.

Πιστεύω πως η πατριαρχία είναι μια φαντασιωδώς στατική θεωρία. Αυτό φαίνεται από τον τρόπο που μιλάει η Κριστίν. Δεν συμφωνώ με την ιδέα ότι δεν έχουν αλλάξει πολλά για τις γυναίκες.

Αν πάρεις ένα ζευγάρι όπου ο άντρας εργάζεται με πλήρες ωράριο ενώ η γυναίκα δεν εργάζεται έξω από το σπίτι, η ευθύνη για τις οικιακές εργασίες και τα παιδιά δεν έχει αλλάξει καθόλου. Αν κοιτάξεις όμως ένα ζευγάρι όπου και οι δυο δουλεύουν με πλήρες ωράριο, υπάρχει μεγάλη αύξηση των ωρών που αφιερώνουν οι άντρες στις δουλειές αυτές. Οι ώρες δεν είναι ίσες, αλλά υπάρχει σημαντική αλλαγή στον καταμερισμό της οικιακής εργασίας.

Η αλλαγή είναι διεθνής. Αν συγκρίνεις τη δεκαετία του 1950, όταν οι γυναίκες έμεναν στο σπίτι δυστυχείς και καταπιεσμένες, με την τωρινή μας κατάσταση, όπου οι περισσότερες γυναίκες, ακόμα κι αυτές με παιδιά πάνε να εργαστούν, διαπιστώνεις ότι οι συνθήκες και οι ιδέες έχουν αλλάξει.

Η πατριαρχία δεν εξηγεί την ταξική διαφοροποίηση ανάμεσα στις γυναίκες, που έχει αυξηθεί στην περίοδο της παγκοσμιοποίησης. Αυτό το σχίσμα ανάμεσα στις γυναίκες προέρχεται από την τάξη. Προκύπτει από το αν ανήκεις στους ανθρώπους που εκμεταλλεύονται τους άλλους ή σε αυτούς που υφίστανται την εκμετάλλευση. Γι' αυτό γίνεστε οι γυναίκες που εμποδίζουν άλλες γυναίκες να πάρουν άδεια μητρότητας, που εκμεταλλεύονται τις άλλες γυναίκες οι οποίες τους καθαρίζουν τα σπίτια και τους σιδερώνουν τα ρούχα τους. Αυτή είναι μια ταξική σχέση, και όχι μια σχέση αδελφική.

Βέβαια, πιστεύω πως οι γυναίκες συνολικά υφίστανται καταπίεση. Υπάρχει ανισότητα ανάμεσα στους άντρες και τις γυναίκες. Αλλά από πού προέρχεται αυτή η καταπίεση; Όλες οι καταπιέσεις έχουν μεταμορφωθεί από τον καπιταλισμό. Ο παγκόσμιος καπιταλισμός καταστρέφει τις ζωές των γυναικών, ολόκληρες χώρες, κοινότητες και πολύ μεγάλο αριθμό ανθρώπων.

Και πώς αντιμετωπίζεις την κατάσταση όπου ο Τζωρτζ Μπους ισχυρίζεται ότι βομβαρδίζει το Ιράκ και το Αφγανιστάν για να φέρει την απελευθέρωση των γυναικών; Πρέπει να τεθεί το ερώτημα ποια είναι τα όρια της φεμινιστικής πολιτικής που αντιμετωπίζει όλες τις γυναίκες ως αδερφές.

Η Κοντολίζα Ράις είναι η επιτομή της πολιτικής τής ταυτότητας. Έχουμε μια μαύρη γυναίκα που δρα φανερά για να καταπιέσει εκατομμύρια μαύρους και λευκούς, γυναίκες και άντρες.

Το κίνημα των γυναικών στη Βρετανία έχει να συναντηθεί από το 1978. Δεν μπορείς να πεις ότι υπάρχει σαν συνεκτικό κίνημα. Ο λόγος γι' αυτό είναι η πολιτική.

Ακούσαμε ότι δεν μπορείς να ανάγεις την καταπίεση, απλοποιώντας την, στην τάξη. Δεν νομίζω ότι η ταξική ανάλυση απλοποιεί τίποτα. Πιστεύω είναι ένας τρόπος να διευρυνθεί η ανάλυση της καταπίεσης, την οποία εξηγεί με οικονομικούς όρους -- πώς η ιδεολογία παίζει σημαντικό ρόλο στην καταπίεση και πώς αρχίζουμε να αντιμετωπίζουμε την καταπίεση

Μίνα Μένον: "Η τάξη μας πρέπει να είναι ενωμένη"

|Η Μίνα Μένον είναι Ινδή ακτιβίστρια, συνδικαλίστρια στις εργάτριες υφαντουργίας. Βοήθησε στην οργάνωση του Κοινωνικού Φόρουμ στη Βομβάη, τον περασμένο Ιανουάριο. Επίσης έλαβε μέρος στη συζήτηση για τις γυναίκες και την παγκοσμιοποίηση. Στη συνέχεια παραθέτουμε ένα απόσπασμα από την τοποθέτησή της:|

Η παγκοσμιοποίηση είχε έντονη επίπτωση στις γυναίκες. Κι αυτό το γεγονός φαίνεται πιο έντονα στις ασιατικές χώρες. Διεθνείς οικονομικοί οργανισμοί ανακατεύτηκαν σ' αυτές τις χώρες μετά το 1990. Για τις γυναίκες αυτό σήμαινε ανεργία. Πολλές από τις δουλειές που χάθηκαν τις έκαναν γυναίκες. Οι γυναίκες αποτελούσαν ένα σημαντικό μέρος της εργατικού δυναμικού και των συνδικαλιστικών ενώσεων.

Εργάζομαι στην υφαντουργία. Οι άντρες συνδικαλιστές ξέγραψαν τα επαγγέλματα των γυναικών. Η δημιουργία του εισοδήματος άρχισε να αντιμετωπίζεται σε

οικογενειακή βάση. Οι οικογένειες πήραν λίγη δουλειά, κι οι γυναίκες θα ήταν οι κύριες οργανώτριες αυτής της δουλειάς.

Όταν αποτελείς μέρος της οικογενειακής εργασίας δεν γίνεσαι μέρος μιας τάξης ως προς τη συνείδηση. Αυτό έχει επίπτωση στη συνείδηση των γυναικών -- η εργασία συντελείται ως τμήμα της οικιακής εργασίας.

Η προέλαση της παγκοσμιοποίησης σημαίνει περιθωριοποίηση των φτωχών. Και η παγκοσμιοποίηση έχει χωρίσει τις γυναίκες με ταξικό τρόπο. Βλέπεις, λ.χ., πολλές γυναίκες να δουλεύουν στα μεσαία κλιμάκια των μέσων μαζικής ενημέρωσης. Πολλές από αυτές τις γυναίκες δεν αισθάνονται ότι έχουν κοινά συμφέροντα με τις φτωχότερες γυναίκες. Τα περισσότερα κινήματα των γυναικών έχουν αποτύχει να θέσουν αυτό το ζήτημα, κι έχουν συρρικνωθεί σε μια κλίκα. Συνηθίζαμε να διαδηλώνουμε και να είμαστε χιλιάδες γυναίκες. Αυτό δεν συμβαίνει. Κάτι λοιπόν δεν πάει καλά εδώ, υπάρχει κάποιο λάθος.

Πράγματι, χρειαζόμαστε να σκεφτούμε το τι πρόκειται να κάνει το κίνημα των γυναικών στη νέα εποχή της παγκοσμιοποίησης. Χρειαζόμαστε να διεξάγουμε κοινό αγώνα με τους φτωχούς. Πώς πρόκειται να δημιουργήσουμε τα κοινά συμφέροντα που να περιλαμβάνουν τη φυλή, την τάξη και το φύλο;

Μερικές από εμάς έχουμε αρχίσει να απομακρυνόμαστε από τις λέξεις και να συζητάμε την ανάλυση. Συχνά κολλάμε στις λέξεις και χάνουμε την ουσία της ανάλυσης.

Σε μια κοινότητα ανθρακωρύχων, ένας από τους συντρόφους μου εργαζόταν ενώ η σύζυγός του έκανε τη συνδικαλιστική δουλειά. Αυτή δούλεψε πολλές ώρες. Εκείνος θα έπρεπε να κάνει τις δουλειές του σπιτιού, να πλύνει τα ρούχα και να τα απλώσει. Οι άντρες ήταν πολύ θυμωμένοι με αυτή την κατάσταση. Την έβρισκαν απειλητική και παραπονέθηκαν στο ζευγάρι. Και χρειάστηκε πολύ περισσότερος χρόνος να μιλήσουν στους άντρες γι' αυτά τα ζητήματα, απ' όσο για άλλα. Ήταν εργάτες με ταξική συνείδηση.

Χρειάζεται μια ανάλυση που να τα εξηγεί όλα αυτά, καθώς και το γιατί συνδικαλιστικά στελέχη δέρνουν τις γυναίκες τους. Δεν θα έλεγα ότι η πατριαρχία συνιστά την κύρια ανάλυση, θα χρησιμοποιούσα όμως τον όρο πατριαρχία, γιατί εξηγεί κάτι.

Η ταξική ανάλυση είναι ακόμα η επικυρίαρχη. Χρειαζόμαστε να δούμε τους μικρούς ενδιάμεσους πόλους, αν πρόκειται να αναπτύξουμε ένα πολιτικό κίνημα. Αν δεν το

κάνουμε, θα χάσουμε την ενότητα της τάξης, γιατί αυτές είναι ενδοταξικές διαιρέσεις. Χρειαζόμαστε να το καταλάβουμε αυτό, για να αντιπαλέψουμε τον καπιταλισμό.

Μετάφραση: Ειρήνη Φράγκου

[Το άρθρο δημοσιεύτηκε στο περιοδικό "Socialist Worker", (www.socialistworker.co.uk), τχ. 1924, 23.10. 2004.]